

وضعیت فاینانس در ایران

مشکلات و راهکارها

* حسین مسعودیان - مدیریت امور بین الملل

در کش وقوس پیچیده این روزهای بازار ایران، کمبود و یا بهتر بگوییم «نبود» سازوکاری به نام تامین مالی خارجی بر مشکلات عدیده این بازار دامن می زند. شاید بتوان گفت این مهم این روزها غالباً به دست چینی ها افتاده است، چینی هایی که خود روزگاری از مصرف کنندگان این سیستم ارزشمند بودند و حالا به یمن دگرگونی احوال اقتصاد ایران و بلوکه شدن دلارهای نفتی این کشور در آن سوی آبها با دریافت هزینه های گزاف و نامتعارف و اعمال قوانین یکسویه و ناعادلانه، دلارهای نازنین خودمان را با هزار منت به جیب مبارکمان بازگردانده و صدفاسوس که هزینه ای تحت عنوان «ریسک» نیز از ما دریافت می کنند و جالب تر اینکه نام این سیستم نوپای «یک سرسود» را تامین مالی خارجی یا همان فاینانس نیز می گذارند.

در روزگاری نه چندان دور در اواسط و اواخر دهه ۷۰ شمسی ادارات بین الملل بانک های ایرانی هر روزه میزبان تعداد کثیری از نمایندگان بانکها و کارگزاران اروپایی و آسیایی و حتی آمریکایی معتبری بودند که خواهان تامین مالی (فاینانس) طرح های دولتی و غیردولتی ایرانی بودند و با پیشنهادهای وسوسه انگیز، نرخ های متعارف و پایین و قوانین و شرایط دوجانبه که همگی حکایت از شروع دوران نوین بانکداری بین الملل ایران و به تبع شکوفایی اقتصاد و به حرکت در آوردن چرخ تولید داشت، دل بانک های ایرانی را می ربودند ولی متأسفانه پس از اعمال تحریم های یکجانبه و ناعادلانه دول متبوع این کارگزاران در سال های اخیر نه تنها خبری از حضور مجدد آن بانکها در ایران به این منظور نیست بلکه هر روز نمایندگان بانک های یادشده در سفرهای متعدده شان به ایران خواستار بازپرداخت تعهدات معوق بانکها و مشتریان ایرانی و دریافت جریمه های دیرکرد مترتبه هستند که این موضوع نیز فقط به دو دلیل مشکلات انتقال پول به خارج از کشور و تلاطم بازار ارز ایران و ناخوشایندتر سیاست های ارزی اخذ شده در دو سال گذشته می باشد.

امید است با شرایط پدید آمده جدید موانع موجود از سد راه اقتصاد و بازار ایران برداشته شود تا بتوان اندکی از خسارت های بی شمار گذشته را از این طریق جبران کرد.

حال سوال اصلی این است که فاینانس چیست؟

تامین مالی صادرات یا فاینانس مجموعه ای از امکانات و تسهیلاتی است که در یک کشور برای صادرکننده به وجود می آید تا به او کمک کند که بتواند ریسک های مربوط به فروش کالاها یا به عبارتی دیگر مشکل عدم دریافت وجه کالای صادر شده را پوشش دهد.

کشورهای صادرکننده به منظور جذب بازار بیشتر، بازپرداخت وجه به صورت مدت دار را عاملی موثر در امر صادرات دانسته و به منظور تشویق و ترغیب به امر صادرات در کشور خود و حمایت از صادرکننده کالا و بانک های تامین کننده وجه (فاینانسر) در مقابل ریسک مالی صادرات ناشی از عدم پرداخت وجه از سوی کشورهای خریدار دست به اقداماتی می زنند که اساساً بر مفهوم بیمه استوار است. این مهم در کشورهای صادرکننده برعهده بیمه صادراتی آن کشور است که به عنوان ذینفع دوم طرح های تامین مالی، ضررهای احتمالی عدم بازپرداخت توسط خریدار را متقبل می شوند.

در شرایط فعلی بسیاری از نمایندگان این بیمه ها در کشورمان مشغول چانه زنی با مدیران بانک های ایرانی به منظور دریافت تعهدات معوق هستند که ایشان به بانک های فاینانسر پرداخته اند. مع الوصف با عنایت به مراتب فوق می توان این گونه نتیجه گیری کرد که استفاده از تسهیلات فاینانس در کشورهای در حال توسعه امری معمول بوده و از مصادیق پیشرفت اقتصادی آن کشورها محسوب می شود. امید است که در آینده ای نه چندان دور مجدداً دروازه های اقتصادی ایران به روی فاینانسرهای خوشنام خارجی گشوده شود.